Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Lausunto valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Hallituksen esitykset liikennepolitiikan kannalta ovat kaksijakoisia. Hallitus on hallitusohjelmansa mukaisesti leikkaamassa rajusti väyläverkon kehittämisestä. Tämä on liikenneväylien ja kuljetusketjujen toimivuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn näkökulmasta ongelmallista. Toisaalta hallitus on samaan aikaan tekemässä samaan kohteeseen kertaluontoisia panostuksia, jotka se rahoittaa myymällä valtion omaisuutta.

Väyläverkosta leikkaaminen olisi huono päätös, joten siinä mielessä on tervetullutta, että hallitus käytännössä viivyttää omien päätöstensä voimaantuloa kertaluontoisilla panostuksilla. Toisaalta kun hallitus ei selvästi itsekään usko, että väylänpidosta kannattaa leikata, vaan pikemminkin haluaa satsata korjausvelan umpikuromiseen ja liikenneyhteyksien parantamiseen, niin väylänpitoon kohdistuva leikkaus olisi kannattanut jättää kokonaan tekemättä.

Pysyvien leikkausten ja määräaikaisten lisäysten yhdistelmä on ongelmallinen

Pysyvien leikkausten ja niitä kompensoivien määräaikaisten lisäysten yhdistelmä ei ole looginen kokonaisuus. Tällainen poukkoileva budjetointi heikentää investointien ennakoitavuutta ja julkisen talouden suunnitelmallisuutta. Myös yksityisten investointien näkökulmasta olisi toivottavaa, että budjettipäätöksistä välittyisi pitkäjänteinen sitoutuminen liikenneverkon kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Pysyvien leikkausten ja niitä kompensoivien määräaikaisten panostusten yhdistelmä voi johtaa myös politiikan todellisuutta hämärtävään poliittiseen teatteriin, jossa puheet ja teot eivät enää vastaa toisiaan. Kertaluontoiset panostukset johtavat siihen, että pysyvistä leikkauksista huolimatta määrärahataso nyt nousee. Määräaikaisten panostusten loppuminen voi myöhemmin johtaa tilanteeseen, että määrärahataso alenee, vaikka samaan aikaan tehtäisiin uusia lisäpanostuksia. Tällainen ristiriita budjettipäätösten ja määrärahojen todellisen kehityksen välillä on ongelmallinen.

Julkisen omaisuuden myynti ei ole kestävä tapa rahoittaa liikenneväyliä

SAK näkee ongelmallisena myös liikenneinvestointien rahoitusratkaisun, joka nojaa voimakkaasti julkisen omaisuuden myynnistä saataviin tuottoihin.

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

Julkisten omistusten markkina-arvo on laskenut ripeästi, minkä vuoksi omaisuuden realisointi ei välttämättä ole juuri nyt viisasta. Omaisuuden myynti on usein myös peruuttamaton toimenpide, joka voi kohdistua esimerkiksi huoltovarmuuden tai sosiaalisten investointien kannalta kriittisiin kohteisiin. Tuottavan omaisuuden myynti on käytännössä lisävelan ottamiseen rinnastuva toimenpide, mikä hämärtyy usein julkisessa keskustelussa.

On myös syytä muistaa, että vaikka yksittäiset liikenneinvestoinnit ovat aina kertaluontoisia, niin kokonaisuutena meillä on pysyvä tarve liikenneinvestoinneille. Sen takia liikenneinvestointien rahoituksenkin olisi syytä olla pysyvällä pohjalla.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Ilkka Kaukoranta
pääekonomisti